

Jak číst Písmo svaté? (č.5)

6. "Nebuďte jen posluchači slova, ale jednejte podle něho." (Jk 1,22)

Každé čtení bible jako Božího slova musí být nesené ochotou konat Boží vůli, jak ji lze poznat v Písmu. To neznamená, že se musí každý text chápat jako návod ke konkrétnímu jednání. Bibli jde v první řadě o sdělení velkých Božích činů, jejich vrchol tvoří boholidský čin lásky Ježíše Krista a jeho vzkříšení z mrtvých. Celé Písmo svaté je v tomto smyslu "evangeliem" (radostnou zvěstí) a je určeno k tomu, aby nám ve světě smrti zprostředkovalo naději a trpělivost (Řím 15,4). S výpovědí o Božím spásném působení je však zároveň spojena i výzva k obrácení a k víře.

List sv. Jakuba přirovnává posluchače Božího slova k člověku, který vidí svou tvář v zrcadle. Jak se v něm vidí, na to nesmí zapomenout, nýbrž musí ho to nutit k činu: "Vždyť kdo slovo jen slyší a nejedná podle něho, ten se podobá muži, který v zrcadle pozoruje svůj vzhled. Podívá se na sebe, odejde a hned zapomene, jak vypadá." (Jak 1,23 - 24).

Pro celou Bibli platí to, co připomíná 2 Tm 3,16n. s ohledem na Starý zákon: *"Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti"*. Cílem Božího slova, které je nám Bohem darované, spočívá tudíž v přetvoření člověka z posluchače v "Božího člověka". Jestliže Pavel v 2K 3,1-3 označuje svou obec jako "Kristův list", který smí napsat svým kázáním a zprostředkováním Ducha svatého, pak to lze v přeneseném smyslu tvrdit i o každém křesťanovi: četbou Bible a životem podle ní se může stát "Kristovým listem" a tím jakoby "biblí", určenou k tomu, aby byla mnohými čtena a jinými předávána jako Boží slovo.

Této odpovědi našeho života, jak ji od nás požaduje Boží slovo, se nesmíme vyhýbat tím, že bychom vyžadovali jako podmínku objasnění všech biblických problémů. *"I kdyby bylo jen jediné místo v celé Bibli, kterému bychom zcela rozuměli, pak bychom měli podle něho jednat a nikoliv si sednout a hloubat o temných, nesrozumitelných místech"* (Kirkegaard). Podle Ježíšových slov v Janově evangeliu vede právě následování rad, daných ve jménu Božím, k poznání jejich božské autority: "Kdo chce činit jeho (Boží) vůli, pozná, zda je mé učení z Boha" (Jan 7,17). To je pro mnoho pochybujících a dotazujících se lidí naší doby cesta, která vede k víře nebo pevnějšímu věření. Byť by bylo mnohé v Bibli těžko srozumitelné a nejasné, existuje velmi mnoho textů, kterým rozumí každý. Jestliže podle nich žijeme, nemůže se stát, že bychom nebyli uvedeni hlouběji do Božího tajemství. Časem budeme také schopni najít i v pochybných otázkách odpověď, která odpovídá Božímu Duchu, a budeme podle ní žít.

"Kdo však chce dokonale porozumět Kristovým slovům a najít v nich zalíbení, ten se musí snažit přizpůsobit celý svůj život jeho životu." (Tomáš Kempenský: *Následování Krista I,1,6*)

7. "Litera zabíjí, ale Duch dává život." (2K 3,6)

Bible není chráněna před neporozuměním. Proroci Starého zákona plísni často národ pro povrchní, falešné odvolávání se na Slovo Jahve. Ježíš musel předhazovat svým soukmenovcům a bratřím ve víře, že falešně vykládali spisy Starého zákona. Ve 2. listě sv. Petra 3,16 se mluví o lidech, kteří překrucují listy apoštola Pavla právě tak, jako ostatní spisy, a to k vlastní škodě. Církevní dějiny jsou plné příkladů pro sice dobře míněné, ale často bláznivé odvolávání se na Bibli.

Když sv. Pavel staví proti sobě starou a novou úmluvu, odvažuje se označit Mojžíšův zákon - Tóru - za "literu, která zabíjí" (2K 3,6). Apoštol to dělá při pohledu na dějiny vlastního národa. To, že nám byla spása darována skrze ukřižovaného a zmrtvýchvstalého Pána je pro něho znamením bezmocnosti Tóry - *"Kdybychom mohli dosáhnout spravedlnosti skrze zákon, byla by Kristova smrt zbytečná"* (Ga 2,21, srv. Řím 8,2-4). Kdo se odvolává jedině na slova Tóry, jak to dělaly odpovědné kruhy v Jeruzalémě při vydávání Ježíše na smrt, vylučuje se z života a končí ve smrti. Pavel může dokonce říci z křesťanského hlediska, že Starý zákon, daný do služby životu, odkryl v důsledku lidské zvrácenosti teprve hřích, skrytý v lidském srdci, a tak způsobil, že se hřích stal vědomě chtěným, vedoucím k smrti (Řím 7,7-12, srv. Řím 5,20). Naproti tomu je pravý život - tak zdůrazňuje apoštol - propůjčen Duchem, kterého zprostředkuje Ježíš (Řím 8,2-4). Tento Duch vstupuje na místo zákona vyrytého do kamenných desek, a je "Tórou" Nového zákona (2K 3,3).

Církevní otcové viděli ve slovech, která znějí jako památná věta: *"Litera zabíjí, ale Duch dává život"*, odkaz na dva jim známé protichůdné způsoby četby Bible: jeden se přidržuje jen povrchního smyslu slov, druhý dbá na hlubší duchovní smysl - jak ho naznačují použitá slova a líčené události, a tento smysl lze poznat jen díky Duchu svatému. Jak lze z těchto poznatků znovu vyvodit, je biblický text sám o sobě vždy jen "litera", která slouží jako prostředek Božímu slovu. Kdo tedy čte Bibli, aniž by bral v úvahu jejího původce, je v nebezpečí, že zůstane trčet jen u "lity" a tak se mine s plným smyslem této lity - pokud se mu zcela neuzavře. Pro toto doslovné chápání Bible pak platí, že "litera zabíjí". Má-li se porozumět biblickému textu jakožto Božímu slovu - vzhledem k jeho původu - pak je třeba vnímat skrze psané slovo TOHO, který čtenáře oslovuje. Porozumět takto Bibli je podle výpovědi Nového zákona možné jen v síle Ducha svatého, který Bibli inspiroval, který uvádí celé pravdy a propůjčuje skrze živé Boží slovo život: "Duch dává život".

"V mé neschopnosti mi přicházejí na pomoc Písmo svaté a následování Krista, v nich nacházím posilující a zcela ryzí potravu. Především jiným mi ale dává evangelium to nutné pro vnitřní modlitbu, v něm nacházím všechno, co potřebuje moje ubohá, malá duše. V něm objevuji vždy nová objasnění, skrytá a tajuplná záznamy." (Sv. Terezie z Lisieux (+1897): *autobiografické spisy*)